

Ča zmak, to hlap (kar ukrade, to pojé).
 Jedan skup, drugi zmak (jedan skuplja, drugi zmica.)
 Ki najde izvan dobe orih, će imat pir (ženitbo).
 Nehitaj v more solí, aš je i brez tega dosta slano
 (ne draži jezljivega).

Mnogovrstne novice.

* Na Dunaji je v stolni cerkvi sv. Štefana binkoštni praznik bilo 21.005 birmanih.

* *Snega* je binkoštni praznik po več krajih Štajerskega, Českega, Saksonskega, in celo po nekaterih gorah Laškega padlo toliko, da so z nekaterih planin morali živino nazaj in domú gnati, da ni v snegu konca vzela. To smo mi še toliko na bolj, da nismo dosihmal imeli snega, vsak dan pa vendar več ali manj dežja, ki našim gospodarjem košnje bega. Medardov dan se je letos dosihmal res skazal vremenskega preroka.

* 150 oseb je zbolelo pri neki svatbi v Altvateru poleg Hessbrukca na Bavarskem vsled krvavih klobas, ki so jih jedli; tudi ženin in nevesta sta nevarno bolna. Brž ko ne se je v te krvave klobase vzela kri kakega za vrančnim prisadom (antraksom) bolnega prešiča. Ta žalostna dogodka nam zopet kaže, kako nevarno je krvave klobase jesti, če ne vemo, da je bila žival popolno zdrava.

* *Strašno veliko kobilic v Kavkazu in na Turškem* se je prikazalo v več krajih, ki so se neki priteple iz Perzije. Posebno hudobne pa so kobilice v Bodirumu okraja Smirniškega, katerih največ je planilo na okolico Angore. Vsi prebivalci, možki in ženske, so skozi 3 dni noč in dan morali biti na polji, da so pokončevali požrešno žival; vsak človek je bil primoran, najmanj 20 ók (2 in pol funta) kobilic prinesiti vladi, ki jih je zagrebala v posebne jame; v vseh cerkvah pa se je molilo za odvrnitev te šibe božje.

O svečanosti na čast sv. Cirila in Metoda.

(Na dalje.)

Odbor hrvatskih romarjev v Rim se je unidan do gosp. Kuhača, velečenjenega izdatelja narodnih jugoslavenskih pesem, obrnil z vprašanjem: ali v svoji zbirki muzikalnih starin nima tudi kake hrvatske maše, zložene za moški zbor, ker bi odbor želel, da se 5. dne julija, to je, na praznik onih slovanskih apostolov bere v Rimu sv. maša v hrvatskem jeziku. Na to vprašanje je gosp. Kuhač odgovoril, da sicer ima staro hrvatsko mašo, katero je zložil dalmatinski frančiškan pater Peter Knezovič in Senjski liturgiji od leta 1725. priredil, al ona maša ni popolna in je le za en možki glas zložena. Al pripravljen bi bil, to mašo dopolniti in mesto „Benedictus“ in „Agnus Dei“ vložiti dve staroslovanski pesni. Ena teh dveh je zložena in uglasbena od sv. Cirila okoli leta 860., druga pa je delo sv. Adalberta okoli leta 995. — Odbor je ponudbo g. Kuhača rad sprejel s pogojem, da se pristavi tudi pesen „U slavu sv. Apostola Cirila i Methoda“, zložena od Med. Pučića, vglasbena pa od opata Liszta. Ko sta se odbor in gosp. Kuhač pogodila, je ta takoj mašo izdelal in sicer je pridjal pesni sv. Cirila staroslovanski, pesni sv. Adalberta pa staropoljski tekst. Da bi pa to, Hrvatom toliko dragoceno mašo, tudi drugje lahko peli, dal jo je odbor natisniti in tisek je danes uže končan. Vsak cerkveni zbor in vsako pevsko društvo, katero se zaveže to mašo peti 5. dne julija, dobí partituro brezplačno. Obrne naj se v to svrhu do g. Andreja Jagatića ali pa g. Kuhača v Zagreb. — To je

jako zanimiva novica vsemu slovanskemu svetu, ki hoče vredno obhajati veliki praznik slovanskih apostoljev.

Biskup Strossmayr in kanonik Racki bivata uže od 16. dne t. m. v Rimu, da priprave oskrbujeta za sprejem slovanskih popotnikov, ki pridejo iz vseh krajev tje, da se osobno poklonijo sv. Očetu Leonu XIII. o velikem prazniku sv. Cirila in Metoda.

Zanesljivo oznanilo o romanji Slovencev v Rim objavlja gosp. dr. Jarc, predsednik ljubljanskega katoliškega društva, v včerajšnjem „Slovenču“, kjer med drugim beremo to-le: „Posebni železnični vlak, ki vozi samo romarje za Rim in jih ima sprejeti tudi iz slovanskih krajev, pride 27. t. m. (ponedeljek) okoli 4. ure popoldne v Ljubljano, gre le malo pomudivši se dalje v Trst, od kodar se romarji s posebnim parobrodom odpeljejo v Jakin (Ankono), in 28. t. m. zvečer dospejo v Rim. Potniki se sprejemajo v Mariboru, na Zidanem mostu, v Ljubljani in v Trstu; na drugih postajah se vlak nikjer ne bo nič ustavljal. Cena je za celi pot od Ljubljane do Rima in nazaj v Ljubljano v III. razredu malo čez 30 gold., v II. razredu 48 gold. Kranjski romarji se torej 27. junija popoldne o pravem času (raji prej kot prepozno) znajdejo na ljubljanskem kolodvoru. Kateri so se oglasili dozdej pri meni, so uže naznanjeni dotičnemu opravljajočemu odboru na Dunaju, in ta skrbi, kolikor le mogoče, da se bo vstrezalo potnikom gledé vožnje, hrane in sprejetja v Rimu, ter se olajšajo vse s potovanjem sklenjene težave in neprijetnosti, zlasti ker večina romarjev ne razumeva laškega jezika. Povrnivši se iz Rima bodo obiskali romarji tudi sloveča božja pota v Asisi in Loreti in utegnejo okoli 8. julija sopet doma biti. Kdor bi se še hotel vdeležiti tega tolikanj imenitnega potovanja, ki primeroma le malo stane, naj to prijavi do petka (23. t. m.) gospodu dr. Jarcu ali neposrednje gosp. dr. J. P. Jordanu, Weihburggasse št. 21 na Dunaj. — Druga prilika za Rimsko potovanje je v družnji s Hrvati čez Reko, od koder parobrod odrine 28. junija zjutraj ob 7. uri, ali pa po suhem 22. junija ob 1/23. zjutraj iz Ljubljane čez Gorico in Benetke. Dotične izkaznice (Legitimationskarten) dobivajo se tudi pri gosp. dr. A. Jarcu.

Naši dopisi.

Z Dunaja 18. junija. (*Studenti judovskih časnikov*) so res neizmerni, zato ni čuda, da se tako mogočne domišljujejo liberalci v državnem zboru in zunaj njega. Česar liberalci sami ne zmorejo, o tem jim je njihovo dobro plačano časništvo na pomoč, — česar sami ne izduhtajo, to jim ugane njih časništvo, in tako je res, da je časništvo „die 6. Macht“. In žalibog, da je danes svet v obče tako pokvarjen, da mu za resnico velja, kar je laž, — za zlató, kar je tombak. Al naj se vrnem k temu, kar sem namenil danes „Novicam“ poročati. Opravilno poročilo (Geschäftsbericht) severne železnice (Kaiser Ferdinands Nordbahn) objavlja, da vodstvo te pod patronstvom firme Rothschildove stoječe železnice vsako leto nad 52.000 gold. pod nedolžnim naslovom „Pränumerations- und Insertionsgebühren“ (za naročnino in tiskovne pristojbine) daruje izvoljenim svojim časnikom. Ni li to „Dispositionsfond“ v prav častljivem znesku, in to le od enega samega studenta judovskim časnikom! In koliko družih denarnih studentcev je še, ki napajajo judovska grla, da prav močno vpijejo, kedar treba, zoper konservativno stranko, zoper Slované, zoper vlado Taafeovo in zoper vse, kar liberalizmu in brezverstvu ni po godu. Mnoge železnice,

Slovansko časništvo.

Jugoslavjanski Stenograf.

Gospod prof. Bezenšek, vrednik in izdavatelj „Jugoslavjanskega Stenografa“ v 6. listu letošnjega tečaja ovega časnika, ki v Sofiji izhaja vsaki drugi mesec in mu je cena na leto 2 gold., objavlja svojim naročnikom sledeče:

„S tem listom končavamo četrti tečaj „Jugoslavjanskega Stenografa“. Komur je na tem ležeče, da imamo južni Slavjani vsaj nekaj zajedniškega — to je, isto stenografsko pismo — naj se naroči še nadalje na naš list. Tu ni toliko vprašanje: „hočem li postati stenograf ali ne“, kolikor je vprašanje: hočemo li jedenkrat pronajdeni in pridobljeni terén za zbliževanje zapustiti, hočemo li to sredstvo, ki tudi znatno pripomaga k cilju, iz rok dati? Mislamo, da bi bilo škoda; in to mislimo z obzirom na važnost predmeta samega, kakor tudi z obzirom na izreko: „cilj posvečuje sredstva“. — Naj posebno naša mladina tega ne izgubi izpred oči. A ako se večina ne zanima toliko za stenografijo, to bi se imelo zanimati vsaj za bratske jezike. Pa ako se broj naročnikov pomnoži, posvetila se bode tudi jezikovni strani večja pozornost.

Od števila naročnikov torej odvisi obogatjenje lista po gradivu in obsegu, kakor tudi od njih zavisi skrčenje lista ali celó njegov začasen prestanek. Mi bomo videli, in se bomo po tem ravnali uže gledé izdanja sledečega broja.

Novcev torej pri naročevanju prilagati ni treba; ako se javi dovoljno čitateljev, izišel bo 1. list petega tečaja skoro, in potem se bo plačala naročnina; ako pa ne izide, to je znamenje, da čakamo boljih časov.“

Uredništvo „Jugosl. Stenografa“ v Sofiji.

Slovensko slovstvo.

* *Nauk o harmoniji in generalbasu, o medulaciji, o kontrapunktu, o imitaciji, kánonu in fugi s predhajajočo občno teorijo glasbe in s pristavkom o harmonizovanji starih tonovih načinov z glavnim ozirom na učence orgljarske šole.* Spisal Anton Foerster, vodja orgljarske šole itd. v Ljubljani.

Tako se zove nova knjiga, ki je ravnokar na svitlo prišla v J. R. Miličevi tiskarni v Ljubljani. Ona obsega 94 strani v velikem 8° in veljá 1 gold. 30 kr., po pošti pod križnim ovitkom 5 krajc. več. — Dobiva se samo pri J. R. Milicu v Ljubljani, stari trg števil. 19. — Kdor želi prejeti knjigo, naj blagovoli poslati po poštni nakaznici 1 gold. 35 kr., in knjiga se mu takoj franco dopošlje. Isto veljá tudi za one gospode, koji so se na knjigo uže prej naročili.

* *Spovednik in njegova služba*, 304 strani obsega, lično tiskana knjiga, v obliki knjig „Matice slov.“, je ravno prišla na svitlo. Knjiga je pisana v lahkem slogu, v gladki in prijetni slovenščini, in je, kakor se razvidi iz predgovora, prva te vrste v našem jeziku. Potrjena in priporočena je od tržaško-koprškega škofa, in se dobiva po 1 gold. 20 kr. pri gosp. pisatelji Franc Kosecu, župniku v Truškah, in v Gorici pri knjigotržcu Wokulatu. Tiskal jo je Franc Hvala v Trstu, založil pa pisatelj sam.

O svečanosti na čast sv. Cirilu in Metodu.

(Na dalje.)

Za slavnj. popotnike v Rim se je pod predsedstvom kardinala Ledohovskega sestavil poseben odbor, v ka-

in če mogoče v farovžu šolsko sobo priredili, duhovnik pa naj prevzame šolo, kakor je to na Goriškem, v Istri in drugod. *)

Ker je pa na Kranjskem pomanjkanje duhovnikov, tako, da prazne stojé morda nekatere duhovnije, in da je morda tudi v nekaterih farovžih, kjer kaplanov ni, nekaj prostora; zato naj bi se s porazumljenjem duhovskih gospósk taki prostori začasno porabili za šolske namene, če je namreč treba, da se občinam stroški prihranijo. Poglavitno je to, delati za duševno omiko, za duševni blagor, pa ne rušiti obenem materijalnega blagra ljudstva. In to se dá doseči s porazumljivim sodelovanjem šolskih in duhovskih gospósk.

No, šolsko vprašanje pri nas ni tako zamotano; to se bo uže rešilo, zlasti kedar se bodo naše šolske gospóške prav prestrojile, kedar dobimo dobre šolske nadzornike, kakor smo jih nekđaj imeli, ki bodo kot domoljubi na to delovali, da bi vsi stanovi, učitelji, duhovniki in drugi složno skupno potezali se za večjo omiko našega dobrega naroda. Upamo, da bomo tudi teh časov ućakali preje ali pozneje.

Starozgodovinske stvari.

Marchia Istria et Carniola „cum comitatu“.

Vprašanje prečastitemu gosp. Dav. Trstenjaku.

Naj pred vsem omenim, da imam od listin v 23. listu „Novic“ omenjenih popolno natančne kopije po originalih, pa ne iz Mon. boic. O Apfalterjih menijo drugi ućenjaki, da so iz Solnograškega; kdo ima prav? **) Pred 1265. letom mi niso po kranjskih listinah znani, pozneje pa. Grad Essenbach in grofija Neuburg, dedšina po grofih Vormbach, sta mi bila znana, kar lahko dokažem, vendar je treba še dalje nekoliko popraševati, kajti včas h je stvar ravno narobe, kakor mi je iz mnogih preiskav znano.

Po tem razjasnenji prestopim k zgoraj omenjenemu vprašanju, in sicer: Gotovo so Vam, prečastiti gospod, znane listine o oglejskem patrijarhatu iz leta 1209. do 1210., 1214., 1220. in 1230., zato Vas vljudno vabim, da mi poveste javno, kaj menite o tū omenjenem komitatu, ga je li imela oglejska cerkev kdaj v Krajni? Jaz ne najdem dokaza drugače, nego da bi se vzela v poštev špitališka listina iz 1243. leta? Potem pa takoj nastane vprašanje: kdo pa je bil faktični gospod Kranjske, oćak oglejski, Oton VII. Andeški, Neža III. ali Friderik II.? Neža III. se je najzadnja oglašila, da je njena lastina. ***) Kaj menite, kdo pa je imel ta urad od časa zadnjega grofa Krajne do Henrika IV. in kdaj bi ga bil Henrik dobil s Karniolo in Marko vred?

Stvar je velike važnosti; zato bi rad tudi Vaše mnenje zvedel, predno svoje priobćim. Imam najnovejše preiskave veljavnih ućenjakov, al, kakor se vidi, brez pomot ga ni ućenjaka in važnim vprašanjem je treba mnogo kritike; sćasoma se stvar vendar le razjasni. Na podlagi dokazov se bomo približali resnici, in to je, ćesar želim, da bi narodu podali, saj je uže ćas, da dobimo kritično preiskovano zgodovino Kranjske.

Franc Šumi.

*) To so tako imenovane „šole za silo“ tudi na Kranjskem. Vred.

**) Menda „tout meme chose“. Vred.

***) Feher Cod. dipl. Hungariae. Pis.

terem so ti-le visoki gospodje: msgr. Cataldi, prefekt papeževih ceremonij; msgr. Krušič, ravnatelj slavjanskega sv. Jeronima; o. O'Callaghan, prior sv. Clemensa; o. Pavlicki, prokurator pri sv. Klavdiji; msgr. Torroni, ravnatelj grškega kolegija, in markêse Baviera, ravnatelj „Osservatore Romano“. Ta odbor se je spravil v zvezo z vsemi krajnimi odbori slavjanskimi, da se dogovori o dnevu prihoda popotnikov, jim priskrbi stanovanja in dneve vredí tako, da jim bo njihovo bivanje v „večnem mestu“ toliko prijetno, kolikor koristno. Ob enem se je lepo okinčala stara cerkev sv. Klemena, v kateri počiva po Cirilu in Metodu v Rim prenešeno truplo sv. papeža Klemensa I. in pa truplo kmalu po svojem prihodu v Rim zamrlega sv. Cirila. Odbor je dal napraviti tudi fotografije neke podobe teh svetnikov, katero je izdelal nek poljsk umetnik, in pa medalije za razdelitev med popotnike. Za stroške vsega tega je podaril sveti Oče izdaten znesek, zraven tega pa dovolil tudi še nekaj prostorov za stanovanjšča revnejšim popotnikom. Po prihodu škofa Strossmayerja in kanonika Račkija, predsednika odbora zagrebškega, se je odbor vnovič zbral v poljskem kolegiju in je za trdno določil **program slovesnosti**, ki se imajo vršiti v cerkvi sv. Klemensa. Po tem programu bodo tukaj svečanosti **3 dni** trajale, namreč 3., 4. in 5. julija, vsako jutro bode se obhajala pontifikalna maša deloma po slovanskem, deloma po latinskem obredu s homilijami (govori) v raznih slovanskih jezikih. Zvečer bo govor v slovanskem jeziku, zadnji dan pa v laškem z večernico „Te deum“ in „Tantum ergo“. Prihod vseh popotnikov v Rim je določen na večer pred praznikom sv. apostolov Petra in Pavla. Od tega dne naprej se bo rimski odbor s provincijalnimi predstojniki združil in premenil v glavni (centralni) odbor in se preselil v palačo Alfieri, kjer je kardinal Borromeo, blagodušni protektor popotnikov, ponudil svoje krasne dvorane na razpolaganje. On bo napravil popotnikom na čast tudi **dva „zabavna večera“**, pri katerih bo družvo katoliških mladenčev predavalo tudi glasbene skladbe. Da pokaže sv. oče Leon XIII. svojo očetovsko ljubezen do slovanskih narodov tako, kakor zgodovina tega ne pomni, je tudi milostljivo dovolil, da po avdijenci (sprejetji) romarjev se v vatikanskih dvorinah napravi velika akademija, pri kateri se bodo deklamovala dela slavnih slovanskih pesnikov v pričo sv. Očeta in pa častitke sv. Cirilu in Metodu, — se ve da tudi brez zahvalnic sv. očetu Leonu XIII. ne bode ta velikanska slovanska „beseda“.

„Obzor“ poroča, da je uže 22. t. m. veliko bosniških popotnikov prišlo v Zagreb, ki so potovali v Rim k Cirilovi in Metodovi svečanosti. Največ med njimi je bilo Frančiškanov, vendar pa tudi veliko meščanov, kmetov in tudi dve ženski. Bošnjaki potujejo vsi v svoji narodni noši.

Zagrebski izvršujoči odbor je dal natisniti hrvatsko mašo o. P. Kneževića, katero je za tisk priredil g. Fr. Kuhač. Kdor se zaveže, da bo ali celo mašo ali pa kak posamezni njen del na dan praznika sv. Cirila in Metoda dal v cerkvi pet, utegne partituro dobiti brezplačno pri gosp. Kuhaču ali pa pri vredništvu „Katoliškega Lista“ v Zagrebu.

Mnogovrstne novice.

* *Starost nemških časnikov.* — Med nemškimi časniki je prav veliko taci, ki uže izhajajo čez sto let. Najstarejši so: „Frankfurter Journal“ 261 let, „Magdeburger Zeitung“ 243 let, „Königsberger Hartung'sche Zeitung“ 233 let, „Leipziger Zeit.“ 221 let, „Jenaische Zeitung“ 207 let, „Augsburger Postzeitung“ 195 let,

„Gothaische Zeitung“ 190 let, „Vossische Zeitung“ 159 let, „Berliner Intelligenzblatt“ 128 let. Čem boljši je časnik, tem dalje obdrži svojo veljavo.

Naši dopisi.

Z Dunaja 16. junija. — Dopis z Dunaja v zadnjem listu, ki je objavil, kako bogato vodstvo severne železnice (Nordbahn) pod naslovom „Pränumerations- u. Insertionsgebühren“ siplje darove judovskim časnikom in drugim pisateljem te vrste, je prav imel, da je ob enem opozoril na borbo, katera čaka zagovornike vladnih pravic nasproti navedenim časnikom in posebnim brošuricam takrat, kedar nastopi čas, da ima severna železnica postati državna lastnina. Da je to ista, priča nam vrli tukajšnji kmetijski časnik „Wiener landwirth. Zeitg.“, ki v 49. listu na prvem mestu pod naslovom: „Zur Nordbahnfrage“ objavlja, da je uže na svetlo prišla brošurica od dr. Bernarda Stalla pod imenom „Das Privilegium der Nordbahn“, katera razlogov iz vseh vetrov išče, da bi dokazala, da severna železnica po preteku privilegija 4. marcija leta 1886. ostane lastnina sedanjih gospodov vsaj do 3. marcija 1936. l., kajti to, da bi se vlada ne za vse večne čase zavezala privilegija pustiti sedanjim posestnikom, previdi dr. Stall sam. Al da bi to pravico sedanjim gospodom, ki kar nad 20.000 gold. vsako leto sipljejo lačnim judovskim časnikom in pisarjem, prilastil le do 4. marcija 1886. leta, to pa mu menda zopet ne dopuščajo „pristojbine“ ki tako obilo pritekajo peresom, ki pišejo na korist severne železnice. Da pa bi svetu mogel dokazati, da ostane severni železnici pravica lastnine še do l. 1936., zato išče vsakovrstnih dokazov, ki pa so taki medli in vetrovni, da ne strpijo nobenega temeljitega ugovora. Vrednik „Wien. landw. Zeitg.“, ki je sijajno zmagal o borbi zoper južno železnico, ki se je branila dohodnino odrajtovati z letošnjim letom, zdaj na podlagi cesarskega privilegija, s katerim je severna železnica bila leta 1836. ustanovljena za 50 let, dokazuje, da leto 1886. preide z vso zemljo, po kateri se vozi, z vsemi poslopji itd. v lastnino državno. Sicer vemo, da je britko iz rok pustiti kravico, ki tako dobro molze, al sedanji posestniki tudi morajo priznati, da so se uže dovolj napili sladkega mleka, če so razen dobička, ki ga jim je železnica samim donašala, še tako bogato vsako leto obdarovali časnike in druge pisarje, ki so železnico pod svojim varstvom imeli in moč dajali nemškemu brezverskemu liberalizmu.

V Gorici 26. junija. — Tukajšnje okrožne sodnije svetovavec gosp. Jož. Poljak je imenovan svetovavec više deželne sodnije v Trstu. — Gosp. dr. Ant. Gregorčič, dosedaj začasni profesor dogmatike na tukajšnjem bogoslovskem učilišči, vmeščen je zdaj za trdno. — Naših domačinov je šlo — ne 5 — temuč 7 v Rim: en dekan, dva župnika, 3 vikariji in en kooperator. — Ciril-Methodova svečanost se bode dostojno obhajala tudi v Gorici 3. julija t. l. Pri oo. Frančiškanih na Kostanjevici bo slovesna maša (ob 10. u.), med katero se bode pela stara Kneževićeva maša. Čitalnica se svojo podružnico se udeleži in corpore sv. maše in pojde z zastavo na Kostanjevico. Popoldne pa bo primerna narodna veselica v Solkanu. — Cena galete (svilnih mešičkov) na našem trgu je: stare domače rumene 1 gold. 75 kilo, druge (zelene) 1 gold. 40. V bližnji Fari je cena viša (do 1 gold. 90 kr. rumena). — Cena krompirja, ki gre na Dunaj in dalje, bila je izprva po 6 gold. 100 kil, zdaj je padla na 4 gold. Pri delek nitako obilen kakor lansko leto. — Kresove sv. Ivana sta povelicala letos krasen meteor v četrtek okoli 11¼ u. po noči, ki je počil v zraku kakor top,